

Budapesti Negyed 46. (2004/4)

A zöld színpad

A lóverseny mint a társasági reprezentáció egyik intézménye

TULI ANDREA

A dualizmus korában a társasági élet egyik központi eseményét jelentették a "hyppico-sporting" színjátékok. A korabeli elnevezésen a gróf Széchenyi István által hazánkban meghonosított lósporthoz, ekkor még elsősorban a galoppversenyzést kell érteni. A kor nagy divatja iránt szinte mindenki érdeklődött, a futtatások lázban tartották a fővárost, és a sajtó az ország többi részét is akarva-akaratlan bevonta a turf eseményeibe. A sportok királyának tekintett lóverseny segítette a társas élet szervezését és élénkülését, és egyfajta "zöld" színpadként rendelkezett mindazokkal a társas reprezentációs funkciókkal, amelyekkel a színház is. A két intézmény más tekintetben is hasonló volt, két tábor különült el benne világosan egymástól: a szórakozni vágyók és a szórakozást nyújtók csoportja. A színházzal ellentétben azonban a publikum

szerepköre itt nem feltétlenül korlátozódott a színpadi események paszszív szemlélésére. Fogadásuk mértékében aktivizálhatták a lóversenytéren betöltött szerepüket. A lóverseny közvetetten erősítette a nemzeti egység és összetartozás érzését.

A futtatásokkal Magyarország a nemzetközi érdeklődés középpontjába került.

Hazánk dísze: a lóverseny

Amikor az 1810-es években, gróf Széchenyi Istvánban a lóversenyzés magyarországi meghonosításának gondolata felötlött, elsősorban nem szórakoztató jellegét tartotta szem előtt. Sokkal magasztosabb cél megvalósításának: az ország modernizálásának, a nemzet felemelésének egyik eszközét látta benne. A futtatások társaséleti összekötő szerepét tartotta fontosnak: "a rendes pesti összejövetelek által hazánk lakosai is egymással bővebben megismerkednek s így olyan tárgyak kifejlődését segíthetik, melyek hazánk díszét fogják maguk után vonni. Mert a hol egyetértés és együtt fáradozás által, földművelés, kereskedelem előmozdítatik és ezáltal a polgári erények napról-napra tökéletesebben kifejlődnek, ott boldogabb a haza." [1]

A minőségi ló a hadsereg számára is létfontosságú volt, leginkább a hadsereg igénye által lett a lókérdés nemzeti jelentőségű ügy. Lóverseny nélkül pedig "a' lovak nagyobb számban való nemesítéséről egy általjában csak álmodozni sem lehet". [2] A futtatások megindítása révén a ló fontos nemzeti erőforrássá válna - vélte a gróf, és szeme előtt a közérdek, a nemzet vagyonosodása és nem utolsó sorban saját nyeresége lebegett.

A korszakra jellemző erőteljes törekvés az egyéni és nemzeti fejlődésre, tökélesedésre mutatkozik meg báró Eötvös Józsefnek a pesti lóversenyzés harmincadik évfordulóján Bérczy Károlyhoz írott levelében. Ebben a Széchenyi-féle társadalmi és gazdasági hasznosság elvét már mellőzhetve, hiszen az intézmény működése ígéretesen beindult, a lóverseny által a társadalom egészére kifejtett jótékony hatásokat ecsetelte, és annak a nemzeti jellem fejlődése szempontjából tulajdonított jelentőséget: "mindazon okok között, melyek a népek fejlődésére elhatározó befolyást gyakorolnak, alig van olyan, melyly egyes nemzetek emelkedésével vagy süllyedésével szorosabb kapcsolatban állna, mint azon mulatság vagy időtöltés nemei, melylyek náluk bizonyos korszakokban divatosak. Én legalább azt hiszem, hogy ha egy nemzet életéből annak nemzeti mulatságain kívül egyebet sem ismernénk, jellemének megítélhetésére ez maga elég leendne. Nép, melyly férfias időtöltésekben gyönyörködött, gyáva és elpuhult nem lehetett soha." [3]

A lóverseny-sport későbbi nagy pártfogóinak körében mindvégig tartotta magát az eredeti Széchenyi-koncepció, miszerint ez a sport önmagán túlmutató, közhasznú célok előmozdításának eszköze. Szemere Miklós 1909-ben közzétett felhívásában ugyanezeket a gondolatokat fogalmazta meg: "a sportot a közérdek és az ország szolgálatába kell állítani, mert ebben az egyben lehetünk világváros. Nemzetközi versenyek rendezése felpozsztítené az ország gazdasági és társasági életét egyaránt." [4]

<http://epa.oszk.hu/00000/00003/00033/tuli.html>